

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту
«Академія вчительства»

ВІДОВСЬКА Ольга Сергіївна
28 серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	А Освіта
спеціальність	А4 Середня освіта
освітня програма	Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)
предметна спеціальність / спеціалізація	А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	факультет іноземних мов

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою **ННІ «Академія вчителства»**

“28” серпня 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Даценко Тетяна Олександрівна**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства ННІ «Академія вчителства»

Програму схвалено на засіданні кафедри
інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства

Протокол від “27” серпня 2026 року № 10

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Світлана ВЕЛЬМА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (**професійної/наукової**) програми (керівником проектної групи) **Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)**

Гарант освітньої (**професійної/наукової**) програми
(керівник проектної групи) **Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)**

_____ **Котова А. В.**

Програму погоджено науково-методичною комісією **факультету іноземних мов**

Протокол від “ 26 ” серпня _____ 2026__ року № 7__

Голова науково-методичної комісії **факультету іноземних мов**

(підпис)

_____ **Котова А. В.**

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Психологія» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки першого (бакалаврського) рівня освіти.

спеціальності **A4 Середня освіта**

предметної спеціальності **A4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

засвоєння здобувачами освіти знань про закономірності та механізми функціонування психіки людини; ознайомлення з віковими особливостями психічного розвитку та формуванням особистості в процесі навчання та виховання; опанування вмінь застосовувати психологічні знання у професійній діяльності; розвиток психологічної компетентності як інтегральної основи готовності до педагогічної діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування у здобувачів освіти системних і ґрунтовних знань з актуальних проблем психології;
- ознайомлення здобувачів із базовими поняттями, принципами, методами та провідними концепціями загальної і вікової психології;
- вивчення особливостей психічного розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, аналізі підходів до періодизації розвитку з урахуванням навчально-виховних впливів;
- формування психолого-педагогічного мислення як здатності науково інтерпретувати явища психічного розвитку;
- розвиток психологічної компетентності, опануванні вміння організовувати психолого-педагогічний супровід освітнього процесу, формування навичок науково обґрунтованого пошуку інформації.

1.3. Кількість кредитів – 4 ЄКТС.

1.4. Загальна кількість годин – 120*.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
24 год.
Практичні заняття
24 год.
Самостійна робота
72 год.

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК5 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК6 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК10 Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства

ЗК11 Здатність розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес

ФК4 Психологічна компетентність. Здатність враховувати вікові та індивідуальні особливості здобувачів освіти, їх психоемоційний стан, використовувати стратегії для розвитку позитивної самооцінки та я-ідентичності, формувати мотивацію та організовувати пізнавальну діяльність, а також створювати спільноту, де поважають і враховують права кожного.

ФК5 Емоційно-етична компетентність. Здатність усвідомлювати свої емоції та потреби, а також емоційний стан інших учасників освітнього процесу, ефективно управляти власними емоціями, взаємодіяти конструктивно й безпечно з учасниками освітнього процесу та розуміти взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ФК6 Компетентність педагогічного партнерства. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на принципах партнерства, а також ефективної роботи в команді з іншими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

ФК8 Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, застосовувати здоров'язбережувальні технології, проводити профілактично-просвітницьку роботу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати культуру здорового та безпечного способу життя серед здобувачів освіти, підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності та надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ФК12 Здатність до навчання впродовж життя, що передбачає здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег та надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН4 Здійснювати психолого-педагогічне керівництво особистісним розвитком здобувачів освіти із урахуванням їх психоемоційного стану

ПРН5 Управляти власними емоціями, враховувати стан інших і вибудовувати безпечну, етичну взаємодію в освітньому середовищі

ПРН6 Вибудовувати партнерську взаємодію із здобувачами освіти, батьками та командою фахівців для ефективного навчання й підтримки всіх учасників освітнього процесу в умовах невизначеності освітнього процесу

ПРН8 Створювати безпечне освітнє середовище, формувати культуру здорового способу життя та підтримувати власне фізичне й психоемоційне благополуччя

ПРН12 Здійснювати постійний професійний розвиток та підтримку колег у розв'язанні професійних завдань в умовах постійних змін

ПРН15 Сприяти опануванню здобувачами освіти іноземної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях

ПРН16 Формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння/міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації

ПРН20 Демонструвати здатність критично оцінювати вітчизняний і закордонний навчальний досвід, власну професійну діяльність і вибудовувати стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення

1.8. Пререквізити: відсутні. Вивчення дисципліни не потребує попереднього опанування інших дисциплін.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна психологія та психологія особистості

Тема 1.1. Психологія як наука

Вступ до дисципліни. Основи психології. Сутність психології. Методи психології. Принципи психології. Основні напрями. Етапи розвитку психології. Класичні напрями розвитку психології. Сучасні напрями розвитку психології. Місце психології в системі наук та досвіду. Психіка як ідеальне утворення. Сутність і функції психіки. Фізіологічні основи психіки. Психіка як цілісна система. Свідомість як складова частина психіки. Несвідоме як складова частина психіки. Взаємозв'язки свідомого і несвідомого.

Тема 1.2. Індивідуально-психологічні властивості та діяльність особистості

Поняття про особистість. Феноменологічні прояви особистості. Загальне та індивідуальне в сутності особистості. Особистісна рефлексія і саморегуляція. Самосвідомість особистості. Я-концепція як характеристика самосвідомості. Структура Я-концепції. Мотиваційна сфера особистості. Психологічна структура особистості. Індивідуально-психологічні властивості особистості. Психологія темпераменту. Психологія характеру. Модель особистості «Велика п'ятірка» (OCEAN). Психологія здібностей. Природна основа здібностей. Види здібностей. Творчі здібності. Діяльність особистості. Психологічна структура діяльності. Засвоєння діяльності. Види діяльності. Діяльність як чинник розвитку психіки та особистості.

Тема 1.3. Інтелектуальна сфера особистості

Психологія уваги. Фізіологічні основи уваги. Види уваги. Властивості уваги. Уважність як властивість особистості та показник її психічного і психологічного здоров'я. Психологія відчуттів. Фізіологічні основи відчуттів. Види відчуттів. Властивості відчуттів. Психологія сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Види сприймань. Властивості сприймання. Загальна характеристика сенсорно-перцептивної системи. Психологія пам'яті. Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Механізми пам'яті. Процеси пам'яті. Уявлення пам'яті. Психологія мислення. Фізіологічні основи мислення. Розумові операції. Мислення і розв'язування задач. Інтелектуальна рефлексія. Види мислення. Індивідуальні особливості мислення. Порушення мислення. Психологія уяви. Фізіологічні основи уяви. Способи творення образів уяви. Види уяви. Розвиток уяви. Психологія інтелекту. Фізіологічні основи інтелекту. Складові частини інтелекту. Зв'язок інтелекту з іншими сферами особистості. Спеціальні види інтелекту. Розлади інтелекту.

Тема 1.4. Емоційно-вольова сфера особистості

Психологія емоцій. Загальна характеристика емоційної сфери. Особливості емоційного реагування. Фізіологічні основи емоційних реакцій. Функції емоцій. Основні групи емоцій. Властивості емоцій. Емоційні властивості особистості. Емоційні розлади і шляхи їх подолання. Психологія почуттів. Загальна характеристика почуттів. Види почуттів. Психологія волі. Загальна характеристика волі. Зв'язок волі з іншими сферами особистості. Вольова регуляція як вид довільного керування. Структура вольового вчинку та вольової дії. Вольові процеси і вольові стани. Вольові якості. Інтегральні морально-вольові якості особистості. Сила волі. Виховання та самовиховання волі.

Тема 1.5. Психічні стани

Поняття психічних станів людини, їх класифікація. Поняття адаптації. Рівні адаптації: фізіологічний, психічний, соціальний. Загальне уявлення про функціональний стан організму. Адаптаційний бар'єр. Емоційгенні стани. Поняття стресу та його особливості. Концепції стресу. Поняття фізіологічного й психологічного стресу. Класична теорія стресу Г. Сельє. Концепція психологічного стресу Р. Лазаруса.

Розділ 2. Психологія розвитку

Тема 2.1. Особливості психічного розвитку

Поняття про психічний розвиток людини та його особливості. Умови психічного й особистісного розвитку. Суперечності розвитку. Детермінанти психічного й особистісного розвитку. Закономірності психічного й особистісного розвитку. Показники та порушення психічного розвитку. Проблема вікової періодизації психічного розвитку. Внесок українських вчених у становлення вікової психології.

Тема 2.2. Психологія дитинства

Перинатальний розвиток. Початок психічного життя. Особливості розвитку новонародженого. Психічний розвиток немовляти. Особливості психічного й особистісного розвитку в ранньому дитинстві. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці. Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Психологічні та особистісні новоутворення в молодшому шкільному віці. Розвиток самосвідомості в молодшому шкільному віці. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра. Розвиток інтелекту молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери в молодшому шкільному віці.

Тема 2.3. Психологія дорослішання

Загальна характеристика психічного та особистісного розвитку підлітка. Психологічна, соціальна, моральна та духовна ситуація розвитку. Провідна діяльність підлітка. Психологічні та особистісні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості, мотиваційної сфери й інтелекту. Підлітки, що перебувають у групі ризику. Акцентуації в характері підлітків. Загальні особливості ранньої юності. Розвиток самосвідомості та мотиваційної сфери особистості в ранній юності. Особливості спілкування в ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.

Розділ 3. Психологія освіти

Тема 3.1. Психологія навчання та виховання

Психологія навчальної діяльності: сутність, структура, особливості. Психологічний аналіз типів навчання. Засади розвивального навчання. Взаємозв'язок навчання і розвитку. Моделі виховання. Психологічне обґрунтування виховних впливів. Цінності та ставлення. Взаємозв'язок навчання, виховання та розвитку. Самовиховання як форма самоуправління. Завдання, структура й етапи самовиховання. Самопізнання та розвиток самооцінки. Формування потреби у самовихованні та психологічні передумови здатності до нього. Методи та прийоми самовиховання.

Тема 3.2. Психологія педагогічної діяльності та професійного розвитку вчителя

Поняття про психологію педагогічної діяльності. Структура та функції педагогічної діяльності. Мотивація педагогічної діяльності. Психологічні умови розвитку педагогічних здібностей та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Психологічні аспекти ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учасниками освітнього процесу. Вчитель як суб'єкт педагогічної діяльності. Психологія вчителя. Професійна ідентичність вчителя. Професійне (емоційне) вигорання педагога. Роль рефлексії та саморефлексії у професійному розвитку вчителя.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Обсяг у годинах	
	Денна форма	
	усього	у тому числі

		л	п	с. р.
Розділ 1. Загальна психологія та психологія особистості				
Тема 1.1. Психологія як наука	10	2	2	6
Тема 1.2. Індивідуально-психологічні властивості та діяльність особистості	14	4	4	6
Тема 1.3. Інтелектуальна сфера особистості	12	2	2	8
Тема 1.4. Емоційно-вольова сфера особистості	12	2	2	8
Тема 1.5. Психічні стани	12	2	2	8
Розділ 2. Психологія розвитку				
Тема 2.1. Особливості психічного розвитку	12	2	2	8
Тема 2.2. Психологія дитинства	10	2	2	6
Тема 2.3. Психологія дорослішання	10	2	2	6
Розділ 3. Психологія освіти				
Тема 3.1. Психологія навчання та виховання	16	4	4	8
Тема 3.2. Психологія педагогічної діяльності та професійного розвитку вчителя	12	2	2	8
Усього годин	120	24	24	72

4. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Психіка як ідеальне утворення	2
2	Процеси інтеріоризації та екстеріоризації	2
3	Психологія здібностей	2
4	Теорія множинного інтелекту за Г. Гарднером	2
5	Емоційний інтелект. <i>Робота з кейсами</i>	2
6	Створення інформаційного плакату «Що таке стрес і як з ним впоратися»	2
7	Психологічні та особистісні новоутворення у молодшому шкільному віці	2
8	Психологічні та особистісні новоутворення підліткового віку	2
9	Розвиток пізнавальної сфери в ранній юності	2
10	Самопізнання та розвиток самооцінки	2
11	Психологічні аспекти педагогічного партнерства	2
12	Роль рефлексії та саморефлексії у професійному розвитку вчителя	2
Разом		24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кіл-ть годин
1	Скласти конспект за темою: «Фізіологічні основи психіки»	6
2	Підготувати презентацію/таблицю/схему, у якій відобразити зміст і особливості прояву рис особистості відповідно до моделі особистості «Велика п'ятірка» (OCEAN)	6
3	Підготувати презентацію (8–10 слайдів) на тему: «Пізнавальні психічні	8

	<i>процеси»</i>	
4	Написати коротке есе-роздум: «Значення емоційного інтелекту в житті людини» (450-500 слів)	8
5	Підібрати 5-6 доказових вправ і порад як подолати тривогу та стрес із посиланням на джерела	8
6	Проаналізувати внесок українських вчених у становлення вікової психології та підготувати презентацію (10-15 слайдів)	8
7	Підготувати структурований конспект про психологічні особливості підліткового віку	6
8	Підготувати конспект про психологічні особливості ранньої юності	6
9	Скласти конспект-тези, у якому розкрити основні положення про те, як навчальна діяльність впливає на психічний розвиток особистості	8
10	Підготувати аналітичну рефлексію на тему: «Значущий дорослий як чинник особистісного розвитку учнівства»	8
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

7. Методи навчання

1. *Лекції з елементами інтерактиву* (виклад фундаментальних понять і теорій з використанням презентацій, схем, відеофрагментів, із можливістю мікродискусій та опитувань у процесі заняття).
2. *Пояснювально-ілюстративний метод* (роз'яснення складних концепцій психології з опорою на приклади, життєві ситуації та результати досліджень).
3. *Евристична бесіда* (постановка проблемних запитань, що стимулюють пошук власних відповідей і гіпотез здобувачами).
4. *Практичне відпрацювання засвоєних знань* (виконання завдань, тестів, аналіз психологічних ситуацій і спрощених експериментів для застосування теорії на практиці).
5. *Аналіз кейсів* (розбір й обговорення реальних або умовних проблемних ситуацій, пошук шляхів їх вирішення з позицій різних психологічних підходів).
6. *Моделювання ситуацій* (виконання рольових ігор і відтворення типових ситуацій для ілюстрації закономірностей поведінки та психологічної взаємодії).
7. *Написання есеїв* (формування навичок критичного й аналітичного мислення).
8. *Творчі завдання* (створення презентацій, психологічних портретів, інфографік, плакатів або інших візуальних продуктів).
9. *Методи дистанційного навчання* (проведення занять у Zoom / Meet, використання інтерактивних платформ (Moodle, Mentimeter, Google Forms).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Психологія» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий.

Оцінювання роботи здобувачів на **практичних заняттях** спрямоване на об'єктивне визначення рівня засвоєння теоретичних знань та розвитку практичних навичок; дозволяє виявити глибину розуміння навчального матеріалу та здатність здобувачів застосовувати ці знання в реальних умовах, вирішувати проблеми та працювати в команді. На практичному занятті здобувач може отримати від 0 до 5 балів.

Здобувачі, які були відсутні на практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу в дні консультацій за графіком, затвердженим кафедрою. Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати

індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена в пункті 9 цієї програми.

Самостійна робота є ключовим елементом освітнього процесу, що сприяє розвитку дослідницьких навичок, самодисципліни та критичного мислення здобувачів. Вона передбачає систематичне виконання завдань поза аудиторними заняттями, що дозволяє здобувачам поглиблювати знання і вдосконалювати навички. За самостійну роботу здобувач може отримати 0-5 балів.

Сума балів за виконані завдання самостійної роботи наведена в пункті 9 цієї програми.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів **неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Психологія».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Психологія»;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
- сертифіковані програми за темами ОК «Психологія», проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

Максимально здобувач може отримати 60 балів під час практичних занять, самостійної роботи та поточного тесту, але не менше 10.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового **заліку** в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Психологія».

Залік проводиться у вигляді підсумкового тесту, що включає закриті та відкриті запитання. Тест складається з 10 закритих запитань з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох варіантів, кожне з яких оцінюється в 1 бал, усього 10 балів. Також передбачено 2 відкриті запитання, кожне з яких оцінюється в 15 балів, усього 30 балів. Загальна кількість балів за залік – 40. Сума балів за залік зазначена в пункті 9 цієї програми.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Залік	Сума
Розділ 1		Тест	Розділ 2		Розділ 3		Разом		
T1.1...	T1.5		T2.1	T2.3	T3.1	T3.2	60	40	100
			...						

5...	5	10	5...	5	5	5			
------	---	----	------	---	---	---	--	--	--

T1.1, T1.2 ... – теми розділів.

Максимальний бал за тему не може перевищувати 5, для підсумкової оцінки за тему застосовується формула:

$$\text{Загальний бал за тему} = \frac{\sum_{i=1}^n P_i + S}{m}$$

P_i – бал за i -те практичне заняття (від 0 до 5)

n – кількість практичних занять у темі

S – бал за самостійну роботу (від 0 до 5)

m – загальна кількість видів діяльності за темою (практичні, самостійна робота)

Для забезпечення об'єктивності оцінювання роботи здобувачів на **практичних заняттях** використовуються наступні критерії:

5 балів	Високий рівень підготовки, вільне володіння матеріалом, здатність застосовувати знання в різних ситуаціях. Аргументовані, логічні та глибокі відповіді, активна участь в обговоренні теми. Виконання завдань без помилок або з мінімальними неточностями. Виражене критичне мислення, самостійність та ініціативність.
4 бали	Добрий рівень підготовки, знання матеріалу на рівні аналізу та узагальнення. Відповіді здебільшого точні й логічні, участь в обговореннях регулярна. Завдання виконані з незначними помилками, які здобувач здатний виправити самостійно.
3 бали	Задовільний рівень підготовки, володіння базовими знаннями з теми. Відповіді іноді поверхневі, з окремими неточностями. Участь в обговореннях епізодична, аргументація неповна. Завдання виконані, але містять помилки.
2 бали	Низький рівень підготовки, поверхневе розуміння матеріалу. Активність на занятті обмежена, відповіді неповні або з численними помилками. Завдання виконані формально, без логічної структури. Відсутнє критичне осмислення матеріалу.
1 бал	Мінімальна підготовка, низька активність на занятті. Завдання виконані частково або з грубими помилками. Відповіді уривчасті, поверхові, невпевнені, без аргументації.

Для забезпечення об'єктивності оцінювання **самостійної роботи** використовуються наступні критерії:

5 балів	Робота характеризується повним розкриттям теми та системним аналізом матеріалу. Конспект або презентація мають чітку логічну структуру, виклад аргументований і послідовний. Використано достатню кількість наукових джерел, оформлення цитувань відповідає академічним стандартам. Робота подана у встановлений термін, відповідає всім вимогам.
4 бали	Робота містить оригінальні, однак окремі аспекти залишаються недостатньо розкритими. Структура здебільшого логічна, можливі незначні відхилення від послідовності викладу. Виклад матеріалу є зрозумілим, окремі положення потребують уточнення. Візуальне оформлення відповідає вимогам, можливі окремі недоліки. Використано достатній обсяг джерельної бази. Завдання виконано своєчасно.

3 бали	Робота має задовільний рівень опрацювання, однак аналіз джерел поверхневий. Креативні елементи часткові та неоригінальні. Структура наявна, але виклад подекуди хаотичний, що ускладнює сприйняття матеріалу. Візуальне оформлення неповністю відповідає вимогам. Джерельна база обмежена, добір літератури не завжди вдалий.
2 бали	Робота виконана за шаблоном, без ознак глибокого аналізу чи критичного осмислення. Проблематика розкрита поверхнево. Структура роботи має суттєві порушення, виклад непослідовний і фрагментарний. Візуальне оформлення не відповідає академічним вимогам. Наявні суттєві помилки або відсутність коректного цитування.
1 бал	Робота виконана на мінімальному рівні. Аналіз і власні висновки практично відсутні. Виклад матеріалу фрагментарний, структура неповна. Візуальне оформлення мінімальне або не відповідає вимогам. Використання джерел обмежене. Завдання подано із значним запізненням.

Нарахування балів за тест за першим розділом

	Закриті запитання										Усього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Кіль-ть балів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10

Нарахування балів за виконання заліку (підсумкового тесту)

	Закриті запитання										Відкриті запитання		Усього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Кіль-ть балів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15	40

Критерії оцінювання відкритих запитань

Кіль-ть балів	Опис
0–5 балів	Відповідь частково або зовсім не відповідає запитанню; відсутня логіка та структура; пояснення або обґрунтування відсутні; є суттєві помилки у термінології чи змісті.
5–10 балів	Відповідь охоплює частину елементів запитання; структура та логіка відповіді частково зрозумілі; наявні короткі пояснення або аргументи; деякі терміни або теоретичні положення використані неточно.
10–15 балів	Відповідь повністю відповідає запитанню; логічна, чітко структурована; використано коректну термінологію; наявні обґрунтовані пояснення або аргументи; відсутні суттєві змістові помилки.

Використання штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Набрана кількість рейтингових балів здобувачем є основою для оцінки. За результатами поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
70-89	зараховано
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Загальна психологія : підручник / за заг. ред. акад. С. Д. Максименка. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Видавництво Людмила, 2025. Т. 1. 568 с. ; Т. 2. 456 с.
2. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : ВЦ «Академія», 2024. 384 с.
3. Савчин М. В. Загальна психологія : підручник. 5-те вид., стер. Київ : ВЦ «Академія», 2025. 352 с.

Допоміжна література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.-Л. Гумецької. Харків : Віват, 2020. 512 с.
2. Даценко Т. О. Психологічна компетентність учителів у контексті нового професійного стандарту: виклики та можливості розвитку. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 4(76). С. 345–350. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-345-350>
3. Даценко Т. О. Психологічні аспекти формування компетентності педагогічного партнерства вчителя. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 2(78). С. 485–490. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-78-485-490>
4. Петрунько О. В., Даценко Т. О. Професійна ідентичність учителя як психологічний механізм увідповіднення себе зі світом. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування»*. 2025. Вип. 32(61). С. 125–138. DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32\(61\)-125-138](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32(61)-125-138)
5. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.
6. Hayes N. A Little History of Psychology. New Haven : Yale University Press, 2024. 288 р.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» : офіційний сайт. URL: <https://howareu.com/> (дата звернення: 13.06.2026).
2. ГО «Безбар'єрність» : YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/@bezbarjernist> (дата звернення: 13.06.2026).
3. Хористи (*Les choristes*) : художній фільм / реж. К. Баррат'єс. Франція, Швейцарія, 2004. 95 хв.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.